

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. д-р Ирен Йорданова Пелтекова, СУ „Св. Климент Охридски”,
член на научното жури със Заповед на Ректора на СУ № РД 38-
588/06.10.2015 г.

Относно материалите, представени за присъждане на ОНС „доктор” в
професионално направление 1.3. Педагогика на обучението
по...(Методика на обучението по физическо възпитание и спорт –
баскетбол)

от **БОЯНА НИКОЛОВА МИТРЕВА**, докторант на свободна докторантура
към катедра „Спортни игри и планински спортове” при СУ „Св. Климент
Охридски”

Тема на дисертацията **“Методика на обучение по баскетбол 3Х3 във
висшите училища”**

- **Кратки биографични данни**

Бояна Митрева е асистент в катедра „Спортни игри и планински спортове” към Департамента по спорт при СУ „Св. Климент Охридски” и води учебната дисциплина „Спорт-баскетбол”. Тя има голям треньорски и преподавателски опит и показва ангажираност в дейността на Департамента и представянето на женския баскетболен отбор. Бояна Митрева е дипломиран магистър от НСА „В. Левски” по специалностите „Треньор по баскетбол” и втора специалност „Учител по физическо възпитание”. Като състезателка по баскетбол е печелила две шампионски титли, а като треньор три такива. Бояна Митрева е майстор на спорта по баскетбол. Ас. Бояна Митрева е зачислена на свободна докторантура със заповед за зачисляване с №РД 20-1004/30.06.2014 г. Посочвам тези данни, тъй като те доказват професионалната подготовка на докторанта и надграждането на знания и умения в областта на методиката на обучението по баскетбол. От друга страна разкриват ангажираността ѝ с различни дейности свързани с турнирите по баскетбол 3Х3 за студенти и представянето на женския баскетболен отбор 3Х3 на СУ и създават база за подготовка на дисертационния ѝ труд.

- **Общо описание на представените материали**

Кандидатът Бояна Митрева е представила следните материали:

- Дисертационен труд с обем 142 страници с приложения към него;
- Автореферат на дисертационния труд – 41 страници;

- **Обща оценка на представените материали**

За първи път в дисертационен труд у нас се разглежда играта баскетбол 3X3 и се предлага методика за обучение по баскетбол 3X3.

Дисертационният труд е с обем 171 страници. Той обхваща увод, четири глави, като в четвъртата са направени изводите и препоръките, списък на използваната литература, списък на публикациите по темата на дисертационния труд, приложения и подписана декларация за оригиналност на дисертацията. В библиографията са включени 148 литературни източника на български, руски, сръбски и английски език, както и онлайн ресурси. В текста на дисертацията са включени 38 фигури, 33 таблици и 8 рисунки.

Дисертацията се отличава с ясна структура, има обособяване на глави, раздели и подраздели на структурно и съдържателно равнище, което от една страна улеснява възприемането на информацията, от друга – показва умението на докторанта Бояна Митрева да систематизира информацията.

Чрез теоретичния обзор в първа глава, докторантът постепенно навлиза в проблематиката на методиката на обучение по баскетбол 3X3 – от базата на традиционния баскетбол, създаден още през 1891 г. Преминава през използването му като средство за физическото възпитание и спорт в училищата и неговата социална функция, през отчитане формите на обучение във висшите училища и достига до представянето на играта баскетбол 3X3 с исторически факти за появата и развитието на стрийтбола и превръщането му в игра от световен мащаб.

След това Бояна Митрева, в отделени раздели в първа глава, много точно представя спецификата на баскетбол 3X3 и правилата на играта. Тя прави изчерпателен сравнителен анализ от 10 страници за технико-тактическите действия при баскетбол и баскетбол 3X3, също така представя факти за обема и състава на двигателните действия по време на мач – с. 41.

Новото, което се откроява тук, е свързано с основните черти на тактическите действия в баскетбол 3X3 – бързо изнасяне на топката за дъгата, преимуществено използване на комбинации с кратки взаимодействия в нападение и неочаквани промени в състава на отбора.

За да постигне нужната завършеност на първа, Бояна Митрева обобщава научния проблем и формулира точно работната хипотеза – с. 49.

Втората глава може условно да се раздели на две части – първата част представя организацията на научното изследване с много добре формулирана цел и шест задачи. Още в началото откроявам ясното изваждане на предмета и обекта на дисертацията (с. 51). Изследването е проведено с 27 специалисти в областта на физическото възпитание и спорта, преподаватели и треньори във ВУ от страната и 55 студенти от СУ „Св. Климент Охридски“ от I до IV курс от спортно профилираните групи по баскетбол, като студентите са разпределени в две групи – контролна (КГ) и експериментална (ЕГ). Мога да кажа, че изборът на методи на изследване е подходящ и изчерпателен, като давам висока оценка на значителния по обем брой на изследваните показатели – 25 бр. Използван е богат статистически набор за алтернативен, вариационен, сравнителен и корелационен анализи. Във втора част на втора глава II.3 (с. 79) ас. Митрева представя авторската методика за обучение по баскетбол 3X3 на студенти от висшите училища. Обособявам, като постижение на докторантката, предложеният модел за обучение по баскетбол 3X3 в учебната програма за студентите от профилираните групи на Софийския университет (табл. 5, с. 82–85). Тук авторът на дисертацията отделя внимание на планирането на учебното съдържание като показва разпределението му по месеци за една академична година – от октомври до юни. Предложените за изучаване технико-тактически елементи на играта са съобразени с дидактическите принципи и са правилно

подредени, което показва отличните педагогически знания на докторанта за стъпките на обучение по баскетбол.

В трета глава на дисертацията заела обем от 38 страници, е показана цялата практическа работа, извършена от ас. Бояна Митрева с изследваните лица. Митрева прави анализ на резултатите от две анкетни проучвания – с преподавателите и със студентите. Чрез направената анкета, за правилознанието на играта сред студентите и получените по-добри резултати при повторното допитване, се доказва, че студентите са придобили специализирани теоретични знания. Това е заслуга на ас. Митрева, защото в действителност по време на учебните занимания студентите придобиват предимно практически баскетболни умения.

Като обособена подточка в същата глава докторантът прави анализ на резултатите от емпиричното изследване. Представените фигури и таблици показват нагледна информация за получените резултати за физическото развитие, специфичните кондиционни качества и специфичните технико-тактически умения и дават възможност за много бързо възприемане на информацията за достоверността на разликите между резултатите, както на двете съвкупности в началото и края на експеримента, така и на всяка отделна съвкупност при входа и изхода при експерименталната и контролна групи. Много съдържателни са табл. 6 и 7 (с. 103–105), където Бояна Митрева е представила средните стойности и вариативност на всичките 25 показатели при експерименталната и контролната групи. С голяма стойност оценявам направената проверка на ефективността на експериментално извършената работа и настъпилите значими положителни промени при по-голяма част от изследваните признаци (с. 133), което на практика доказва, че предложената методика за обучение по баскетбол 3X3 е работеща, полезна и приложима в университетски условия и с това се постига целта на изследването. Ще дам само един пример с получените резултати от теста „подаване в цел”, носещ информация както за динамичната сила на горните крайници, така и за точността на подаването на топката, където студентите от ЕГ при входно ниво са с по-слаби показатели, но в края на изследването са с по-добри резултати от КГ.

Много добро впечатление правят научният стил и езикът в дисертацията на докторанта Митрева.

Цитирането и позоваването на автори, публикации и източници в дисертационния труд е според установените стандарти.

Обособени са 5 приложения: анкетни карти, таблици с информация от вариационния анализ и корелационния анализ, които доказват прецизността при реализирането на изследването от докторанта Бояна Митрева. Особено ценно за практиката е приложение № 5, в което са препоръчани 11 баскетболни упражнения прилагани в обучението по баскетбол 3X3.

Приносните моменти

Цялостният анализ на дисертационния труд позволява да се очертаят приносите му в научно-теоретичен и научно-практически план, а именно:

- Разработен и успешно апробиран е модел за обучение по баскетбол 3X3 за студенти от висшите училища.
- Създадена е авторска методика за обучение по баскетбол 3X3, която може да се използва в педагогическата практика на всички висши училища.
- Получените резултати от изследваните показатели, за специфичната работоспособност и специфичните технико-тактически умения и корелационните зависимости между тях, имат практико-приложен характер.
- На равнище систематизиране и допълване на вече съществуващи теории в областта на обучението по баскетбол във висшите училища са получените резултати от анкетното проучване сред 27 преподаватели по баскетбол от ВУ у нас.

Авторефератът е с обем от 41 страници, които дават точна представа за същността на дисертацията. Включен е и списък с три публикации, справка за приносните моменти в докторския труд и анотация.

В представената в автореферата справка за приносните моменти на дисертационния труд бих казала, че ас. Митрева твърде схематично и с много скромност, е извадила няколко приноса, които са съразмерни към направените изводи и интерпретации, но не са изведени добре научните приноси с научно-теоретично и практико-приложно значение.

- **Оценка за личния принос на докторанта**

Без да се правят изводи за всеобхватност на разработката, има достатъчно основания да се говори за обогатяване на методиката на обучение по баскетбол във висшите училища.

Бояна Митрева е създала работещ модел за обучение по баскетбол 3X3 за една академична година, който може да послужи като основа за създаването на учебна програма и в последствие да се предприемат необходимите стъпки за отделянето на спортната дисциплина баскетбол 3X3 в самостоятелни профилирани групи.

Насърчавам ас. Митрева да довърши този труд, като го допълни и издаде като практическо ръководство за методика за обучение по баскетбол 3X3 във висшите училища.

- **Въпроси към докторанта**

В получените резултати от индекса на телесна маса (ИТМ), при експерименталната група прави впечатление, че 31,03% от студентите имат тегло над нормата, а 3,45% - 1 студент е в зоната на затлъстяване, докато при студентите от контролната група според ИТМ процентът на студентите с тегло над нормата е 11, 54% (с. 108-109). Въз основа на тези факти, допускате ли, че те може да са повлияли на резултатите, определящи специалните кондиционни качества на студентите?

Въз основа на направената от докторанта препоръка за създаване на условия за увеличаване броя на седмичните занимания, моля ас. Митрева да изложи своето виждане по този въпрос.

- **Критични бележки**

Към докторската дисертация на Бояна Митрева нямам съществени критични бележки. Ще отбележа само това, което на мен ми липсваше в дисертацията, а именно при анализа на корелационните връзки очаквах докторанта да изложи своята позиция или предположение за причината да се получат или да не се получат дадените зависимости.

Като техническа грешка, отбелязвам, че в легендите под корелационните матрици е написано два пъти "значителна връзка". Според мен авторката е имала предвид на едното място да бъде „умерена по сила връзка“. (с. 136 и 138).

- **Лични впечатления**

Докторантът Бояна Митрева показва солидна теоретична подготовка, прецизност и коректност при осъществяване на изследването. Тя показва умения, които ѝ позволяват самостоятелно да работи в научно-изследователската сфера.

Бояна Митрева винаги е правила впечатление със своята скромност, отговорност и коректност. В годините тя се утвърди като много компетентен треньор и преподавател по баскетбол, с подчертано изразени предпочитания към работа с деца и студенти, където се изискват изразени лични качества, много задълбочени познания за играта, учи се основата и се формира отношението на младите хора към спорта.

- **Заключение**

С професионална и лична убеденост, изразявам високата си оценка за научната прецизност, добросъвестност и оригиналност в дисертационното изследване на тема: **“Методика на обучение по баскетбол 3Х3 във висшите училища”**. Предлагам на **ас. Бояна Николова Митрева** да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор“ в професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по...(Методика на обучението по физическо възпитание и спорт – баскетбол).

03 ноември 2015 г.

Член на научното жури:

Доц. д-р Ирен Пелтекова